

FIIT STU, Mlynská dolina Aula Minor, pondelok 9:00 letný semester 2016/2017

Ideme podľa plánu

dátum	prednáška	8:00	9:00	cvičenie	obsah
20.3.	6		Čítanie kódu, Hľadanie chýb v kóde	6	Projekt 1: odovzdanie
27.3.	7	Test 3	Riešenie testu 3, Spájané zoznamy	7	
3.4.	8		Tezeus, Bitové operácie	8	Projekt 2 Tezeus a
10.4.	9	Test 4	Riešenie testu 4, Rekurzia, Minotaurus	9	Minotaurus
17.4.	Veľká noc			X	
24.4.	10		Ďalšie prvky jazyka C	10	Projekt 2:
1.5.	Sviatok			11	odovzdanie, konzultovanie
8.5.	Sviatok			12	
9.5.	11		Opakovanie	X	
15.5.	12		Predtermín?	X	

Opakovanie ... Úloha A

Daná je funkcia f nad reálnymi číslami (reprezentovanými ako double) a hodnota x, napíš <u>hlavičku</u> funkcie **deriv**, ktorá dostane f a x ako vstupné argumenty, vypočíta hodnotu derivácie funkcie f v bode x a vráti ju ako návratovú hodnotu. Nepoužívajte globálne premenné.

- Riešenie?
- double deriv(double (*f)(double), double x);

Opakovanie ... Úloha B

B (max. 2b): Daný je zdrojový kód (vľavo) a zistite, ktoré upozornenia a chyby obsahuje a do tabuľky (vpravo) uveďte riadky zdrojového kódu, v ktorých sa nachádzajú. Otáznik ??? zakrýva konkrétny názov.

```
#include <stdlib.h>
    int g[10][10], c[10];
 3
 4
    int main()
 5
 6
      int i, k;
 7
      while (scanf("%d", &i) > 0)
 8
 9
        g[i/10][i%10]++;
10
        c[i/10]++;
11
      for (i < 0; i = 10; i++)
12
13
        if (c[i])
14
          printf("%d | ", i);
15
          for (j = 0; j < 10 j++)
16
17
            while (g[i][k] = 0)
18
19
               printf('%d', j);
20
               g[i][j];
21
22
          printf('\n');
23
24
      return 0;
25
```

Chyby alebo upozornenia	Riadky
error: '???' undeclared (first use in	
this function)	
error: expected ';' before '???'	
warning: passing argument 1 of '???' makes pointer from integer without a cast	
warning: statement with no effect	
warning: suggest parentheses around assignment used as truth value	
warning: multi-character character constant	
warning: implicit declaration of function '???'	

Opakovanie ... Úloha B (riešenie)

```
#include <stdlib.h>
    int g[10][10], c[10];
 3
 4
    int main()
 5
 6
      int i, k;
 7
      while (scanf("%d", &i) > 0)
 8
 9
        g[i/10][i%10]++;
10
        c[i/10]++;
11
12
      for (i < 0; i = 10; i++)
13
        if (c[i])
14
15
          printf("%d | ", i);
          for (j = 0; j < 10 j++)
16
17
            while (g[i][k] = 0)
18
19
              printf('%d', j);
20
              g[i][j];
21
22
          printf('\n');
23
24
      return 0;
25
```

Chyby alebo upozornenia	Riadky	
error: '???' undeclared (first use in this function)	16	
error: expected ';' before '???'	16	
warning: passing argument 1 of '???' makes pointer from integer without a cast	19, 22	
warning: statement with no effect	12	
warning: suggest parentheses around assignment used as truth value	12, 17	
warning: multi-character character constant	19	
warning: implicit declaration of function '???'	7, 15	

Makrá, preprocesor

3. 4. 2017

letný semester 2016/2017

Činnosť preprocesora

- spracováva zdrojový text PRED kompilátorom
- zamieňa text, napr. identifikátory konštánt za číselné hodnoty
- vypustí zo zdrojového textu všetky komentáre
- prevádza podmienený preklad
- nekontroluje syntaktickú správnosť programu
- riadok, ktorý má spracovávať preprocesor sa začína znakom #

Konštrukcie pre preprocesor

- definovanie makra
 #define meno_makra text
- zrušenie definície makra #undef meno_makra
- podmienený preklad v závislosti na konštante konst #if konst #elif #else #endif

Konštrukcie pre preprocesor

 vloženie textu zo špecifikovaného súbora zo systémového adresára

#include <filename>

 vloženie textu zo špecifikovaného súbora v adresári používateľa

#include "filename"

 výpis chybových správ vo fáze predspracovania #error text

Konštrukcie pre preprocesor

 podmienený preklad v závislosti od toho, či je makro definované, alebo nedefinované

```
#ifdef meno_makra
#elif #else #endif
```

 podmienený preklad v závislosti od toho, či je makro nedefinované, alebo definované

```
#ifndef meno_makra
#elif #else #endif
```

Konštanty - makrá bez parametrov

- symbolické konštanty
- používajú sa často (zbavujú program "magických čísel")
- väčšinou definované na začiatku modulu
- platnosť konštánt je do konca modulu
- náhrada konštanty hodnotou rozvoj (expanzia) makra

Pravidlá pre písanie konštánt

- mená konštánt veľkými písmenami
- meno konštanty je od hodnoty oddelené apsoň jednou medzerou
- za hodnotou by mal byť vysvetľujúci komentár
- nové konštanty môžu využívať skôr definované konštanty
- ak je hodnota konštanty dlhšia ako riadok, musí byť na konci riadku znak \ (nie je súčasťou makra)

Príklady definovania konštánt

- za hodnotou nie je ;
- medzi menom konštanty a jej hodnotou nie je =

Príklad požitia konštanty: výpočet obsahu kruhu

```
#include <stdio.h>
#define PI 3.14
int main(){
    double r;
    printf("Zadajte polomer: ");
    scanf("%lf" &r);
    printf("Obvod kruhu s polomerom %f je %f\n",
                r, 2 * r * PI);
   return 0;
```

Príklad použitia konštanty: malé písmená zmení na veľké

```
#include <stdio.h>
#define POSUN ('a' - 'A')
                                     ak je symbolickou
#define EOLN '\n'
                                     konštantou výraz, vhodné
                     1 * 1
#define PRED MALE
                                     je uzavrieť ho do zátvoriek
int main() {
   int c;
   while((c = getchar()) ! = EOLN) {
      if (c >= 'a' && c <= 'z') {
         putchar(PRED MALE);
         putchar(c - POSUN);
      else
                            malé písmeno zmení na
         putchar(c);
                            veľké a pred neho vypíše
                             '*', inak vypíše načítaný
   return 0;
                            znak
```

Kedy sa nerozvinie makro

makro sa nerozvinie, ak je uzatvorené v úvodzovkách

```
#define MENO "Katka"

vypíše sa:
Volam sa MENO

printf("Volam sa %s", MENO);

vypíše sa:
Vypíše sa:
Vypíše sa:
Volam sa Katka
```

Prekrývanie definícií

- nová definícia prekrýva starú, pokiaľ je rovnaká (to ani nemá zmysel)
- ak nie je rovnaká:
 - zrušiť starú definíciu: #undef meno_makra
 - definovať meno_makra

```
#define POCET 10
#undef POCET
#define POCET 20
```

Makro ako skrytá časť programu

```
#define ERROR { printf("Chyba v datach.\n"); }
```

pri použití nie je makro ukončené bodkočiarkou:

```
if (x == 0)
    ERROR
else
    y = y / x;
```

Makrá s parametrami

- krátka a často používaná funkcia vykonávajúca jednoduchý výpočet
 - problém s efektivitou (prenášanie parametrov a úschova návratovej hodnoty je časovo náročnejšia ako výpočet)
 - preto namiesto funkcie makro (to sa pri preprocesingu rozvinie)

- je potrebné sa rozhodnúť medzi
 - funkcia: kratší ale pomalší program
 - o makro: rýchlejší ale dlhší program

Makrá s parametrami

nazývajú sa vkladané funkcie - rozvitie makra znamená,
 že sa meno makra nahradí jeho telom definícia makra

```
#define je_velke(c) ((c) >= 'A' && (c) <= 'Z')
```

 zátvorka, v ktorej sú argumenty funkcie - hneď za názvom makra (bez medzery)

v zdrojovom súbore

```
ch = je_velke(ch) ? ch + ('a' - 'A') : ch;
```

rozvinie sa

```
ch = ((ch) >= 'A' && (ch) <= 'Z') ? ch + ('a'-'A') : ch;
```

Makrá s parametrami

 telo makra - uzavrieť do zátvoriek, inak môžu nastať chyby, napr.

Nesprávne:

Správne:

Preddefinované makrá

getchar() a putchar() (v stdio.h)
 #define getchar() getc(stdin)
 #define putchar(c) putc(c, stdout)

- makrá v ctype.h makrá na určenie typu znaku
 - isalnum vráti 1, ak je znak číslica alebo malé písmeno
 - isalpha vráti 1, ak je znak malé alebo veľké písmeno
 - isascii vráti 1, ak je znak ASCII znak (0 až 127)
 - iscntrl vráti 1, ak je znak Ctrl znak (1 až 26)

– ...

Preddefinované makrá

- makrá v ctype.h makrá na konverziu znaku
 - tolower konverzia na malé písmeno
 - toupper konverzia na veľké písmeno
 - toascii prevod na ASCII len najnižších
 7 bitov je významných

Vkladanie súborov

- vkladanie systémových súborov < >
- vkladanie súborov v aktuálnom adresári " "

```
#include <stdio.h>
#include <ctype.h>
#include "KONSTANTY.H"
```

Podmienený preklad

- u väčších programov
 - ladiace časti napr. pomocné výpisy
- program
 - trvalá časť
 - voliteľná časť (napr. pri ladení, alebo ak je argumentom programu nejaký prepínač)

Riadenie prekladu hodnotou

konštantného výrazu

ak je hodnota konštantného výrazu nenulová, vykoná sa časť 1, inak časť 2

```
#if 0
     cast programu, co
     ma byt vynechana
#endif
```

ak pri testovaní nechcete prekladať časť programu, namiesto /* */ (problém by robili vhniezdené komentáre)

Riadenie prekladu hodnotou konštantného makra

```
#define PCAT 1

#if PCAT
     #include <conio.h>
#else
     #include <stdio.h>
#endif
```

- ak je program závislý na konkrétnom počítači
- ak na PC/AT definujeme PCAT na 1, inak na 0

Riadenie prekladu definíciou makra

```
#define PCAT
#ifdef PCAT
    #include <conio.h>
#else
    #include <stdio.h>
#endif
```

- ak je program závislý na konkrétnom počítači
- ak na PC/AT definujeme PCAT (bez hodnoty),
- stačí, že je konštanta definovaná

#ifndef PCAT

ak nie je definovaná konštanta

#undef PCAT

zrušenie definície makra

Operátory defined, #elif a #error

 #ifdef, alebo #ifndef zisťujú existenciu len jedného symbolu, čo neumožňuje kombinovať viaceré

ak treba kombinovať viaceré podmienky:

#if defined TEST #if !defined TEST

- #elif má význam else-if
- #error umožňuje výpis chybových správ (v priebehu preprocesingu - nespustí sa kompilácia)

Operátory defined, #elif a #error - príklad

```
#if defined(ZAKLADNY) && defined(DEBUG)
    #define VERZIA_LADENIA 1
#elif defined(STREDNY) && defined(DEBUG)
    #define VERZIA_LADENIA 2
#elif !define(DEBUG)
    #error Ladiacu verziu nie je mozne pripravit!
#else
    #define VERZIA_LADENIA 3
#endif
```


Bitové operácie

letný semester 2016/2017

Práca s bitmi

- práca s reprezentáciou čísla v dvojkovej sústave
- Príklady:

o 1: 001

o 2: 010

o 3: 011

o 4: 100

Prevod čísla do dvojkovej sústavy - príklad prevod čísla 4:

$$4/2=2$$
 zvyšok 0

$$2/2 = 1$$
 zvyšok 0

Zvyšky prečítané zospodu hore predstavujú číslo v dvojkovej sústave

Prevod čísla do dvojkovej sústavy (delenie dvomi)

Výsledok sa použije ako delenec v nasledujúcej časti prevodu

Operácie s jednotlivými bitmi

- operátory:
 - & bitový súčin (AND)
 - | bitový súčet (OR)
 - ^ bitový exkluzívny súčet (XOR)
 - o << posun dol'ava</p>
 - >> posun doprava
 - ~ jednotkový doplnok (negácia bit po bite)
- argumenty nemôžu byť float, double ani long double

Bitový súčin

i-ty bit výsledku x & y bude 1 vtedy, ak i-ty bit x aj i-ty bit y sú 1, inak 0 (AND po bitoch)

<pre>#define je_neparne(x) (1 & (</pre>	unsigne	d)	(x))
0000 0000 0000	x	У	x&y
0000 0000 0000 0001	0	0	0
$\frac{\&}{}$ xxxx xxxx xxxx xxx $\frac{1}{}$	0	1	0
0000 0000 0000 0001	1	0	0
	1	1	1

 ak chceme premennú typu int použiť ako ASCII znak, teda potrebujeme najmenších 7 bitov

0000 0000 0111 1111 =
$$c = c & 0x7F$$
; $c &= 0x7F$;

Rozdiel medzi bitovým a logickým súčinom

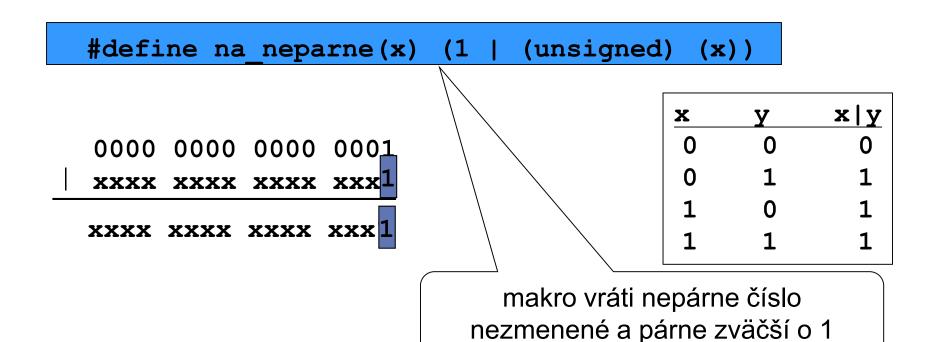
```
unsigned int i = 1, j = 2, k, l;
k = i && j;
l = i & j;
```

 k: 1, pretože 1 a 2 sú kladné číla, teda majú logickú hodnotu true (pravda) a && je logický súčin

```
    1: 0, pretože 1 = 0000 0001
    2 = 0000 0010
    a & je bitový súčin
```

Bitový súčet

- i-ty bit výsledku x | y bude 1 vtedy, ak i-ty bit x alebo i-ty bit y sú 1, inak 0 (OR po bitoch)
- používa sa na nastavenie niektorých bitov na jednotku, pričom nechá ostatné bity nezmenené

Bitový exkluzívny súčet

i-ty bit výsledku x ^ y bude 1 vtedy, ak sa i-ty bit x nerovná
 i-temu bitu y, inak 0 (XOR po bitoch)

x	У	x^y
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

Bitový posun doľava

- x << n posunie bity v x o n pozícií doľava
- bity zľava sa strácajú bity zprava sú dopĺňané nulami

$$x = x << 1;$$

na rýchle násobenie dvomi

$$x = 0001 \ 1011 \ 0010 \ 0101 = 6949$$

 $x << 1 = 0011 \ 0110 \ 0100 \ 1010 = 13898 = 2 * 6949$

$$x = x << 3;$$

vynásobesnie $2^3 = 8$

Bitový posun doprava

- x >> n posunie bity v x o n pozícií doprava
- bity sprava sa strácajú bity zľava sú dopĺňané nulami

$$x = x \gg 1;$$

na rýchle celočíselné delenie dvomi

$$x = 0011 \ 0110 \ 0100 = 13898$$

 $x >> 1 = 0001 \ 1011 \ 0010 = 6949 = 13898 / 2$
 0101

$$x = x \gg 3$$
;

celočíselné delenie $2^3 = 8$

Príklad: delenie a násobenie

 bitové posuny sú rýchlejšie ako násobenie a delenie násobkami dvojky

```
i = j * 80;
i = (j << 6) + (j << 4);
rýchlejšie
```

Príklad: zistenie hodnotu vráti hodnotu konkrétneho bitu

```
#define ERROR -1
#define CLEAR 1
#define BIT V CHAR 8
int bit(unsigned x, unsigned i)
  if (i >= sizeof(x) * BIT V CHAR)
    return (ERROR);
  else
    return ((x >> i) & CLEAR);
```

```
0011 0010 0101
 0001 1001 00<mark>1</mark>0 1001
                   0100
 0000 1100 1001
 0000 0110 0100
 0000 0011 0010 0101
0000 0001 1001 0010
0000 0000 1100 100<mark>1</mark>
0000 0000 1100 1001
0000 0000 0000 0001
```

0000 0000 0000 0001

Negácia po bitoch

- jednotkový doplnok ~x
- prevráti nulové bity na jednotkové a naopak
- Použitie napr. ak sa chceme vyhnúť na počítači závislej dĺžke celého čísla:

```
x \&= 0xFFF0;
```

nastavenie posledných 4 bitov na nulu - len ak platí

sizeof(int) == 2

$$x \&= \sim 0xF;$$

nastavenie posledných 4 bitov na nulu - platí pre všade

Príklad

Zistenie dĺžkyky typu int v bitoch

```
#include <stdio.h>
int dlzka int() {
   unsigned int x, i = 0;
   x = \sim 0; /* negácia 0 -> same 1 */
   while ((x >> 1) != 0)
      i++;
   return (++i);
int main(){
   printf("Dlzka typu int je %d bitov\n", dlzka int());
   return 0;
```

Práca so skupinou bitov

stavová premenná stav - definuje práva na prístup k súboru

```
\rightarrow READ: 2^3 = 0000 \ 1000
#define READ 0x8
                                  \rightarrow WRITE: 2^4 = 0001\ 0000
#define WRITE 0x10
                                  \rightarrow DELETE: 2^5 = 0010\ 0000
#define DELETE 0x20
unsigned int stav;
                                               nastaví 3., 4. a 5. bit na 1
      |= READ |
                   WRITE
                             DELETE;
stav
                                                nastaví 3., 4. bit na 1
stav
      |= READ | WRITE;
                                 DELETE);
stav &= ~ (READ
                   | WRITE
                                                nastaví 3., 4. a 5. bit na 0
stav &= ~READ;
                                                   nastaví 3. bit na 0
     ! (stav & (WRITE | DELETE))
                                                 ak 3. a 4. bit sú nulové
```

Bitové pole

- štruktúra, ktorej veľkosť je obmedzená veľkosťou typu int
- najmenšia dĺžka položky je 1 bit
- definuje podobne ako štruktúra, ale každá položka bitového poľa je určená menom a dĺžkou v bitoch
- môže byť signed aj unsigned (preto vždy uviesť)
- oblasti použitia:
 - uloženie viac celých čísel v jednom (šetrenie pamäte)
 - pre prístup k jednotlivým bitom (často)

Príklad bitového poľa

- uloženie dátumu do jednotho int-u:
 - o deň najmenších 5 bitov,
 - mesiac ďalšie 4 bity,
 - o rok zvyšných 7 bitov (max. 127, preto rok 1980)

```
bity 0-4
typedef struct {
    unsigned den
                                 bity 5-8
    unsigned mesiac :
    unsigned rok
                                 bity 9-15
 DATUM;
DATUM dnes, zajtra;
dnes.den = 29;
dnes.mesiac = 11;
dnes.rok = 2012 - 1980;
zajtra.den = dnes.den + 1;
```

Príklad bitového poľa

Dátum ako bitové pole aj hexadecimálne číslo (union)

```
#include <stdio.h>
typedef struct {
 unsigned den : 5; /* bity 0 - 4 */
 unsigned mesiac : 4; /* bity 5 - 8 */
 unsigned rok : 7; /* bity 9 - 15 */
 DATUM;
typedef union {
 DATUM
              datum;
 unsigned int cislo;
 BITY;
```

```
typedef struct {
                                     unsigned den : 5
                                     unsigned mesiac : 4
                                     unsigned rok : 7
                                    } DATUM;
int main(void)
                                    typedef union {
 BITY dnes;
                                     DATUM
                                                   datum;
 int d, m, r;
                                     unsigned int cislo;
                                    } BITY;
 printf("Zadaj dnesny datum [dd mm rrrr]: );
  scanf("%d %d %d", &d, &m, &r);
 dnes.datum.den = d;
 dnes.datum.mesiac = m;
 dnes.datum.rok = r - 1980;
 printf("datum: %2d.%2d.%4d - cislo: %X hexa\n",
         dnes.datum.den, dnes.datum.mesiac,
         dnes.datum.rok + 1980, dnes.cislo);
 return 0;
```

#include <stdio.h>

Projekt 2: Tezeus a Minotaurus

27.3.2017

letný semester 2016/2017

Projekt 2:Tezeus a Minotaurus

 Tezeus chce v labyrinte nájsť a zneškodniť Minotaura

Vstup:

 Získal mapu labyrintu s určenými význačnými bodmi

Tezeus:

- Nájsť susedné význačné body
- Kreslenie obrázku mapa labyrintu (s oblasťami)

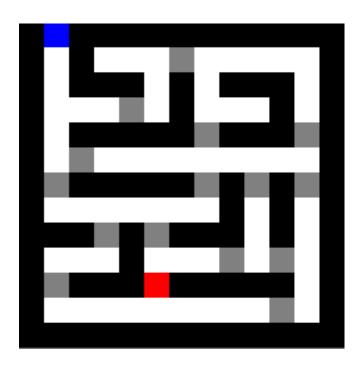
Mapa labyrintu s určenými význačnými bodmi

- Tezeus musí:
 nájsť susedné
 význačné body
- Napr.:
 - $T \rightarrow A$
 - $T \rightarrow B$
 - T → Q
 - A → C

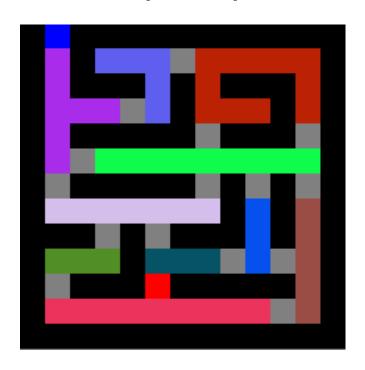
• ...

```
#T###########
#.#...R....#
# . # # # . # . # # # . #
#...Q.#...#.#
# . #####C###F#
#.A....#
#B#####E#K#L#
# . . . . . . # . # . #
###D#H### . # . #
#...#..J.P.#
#G###X##### . #
# . . . . . . N . #
#############
```

- Kreslenie obrázku (BMP) Mapa labyrintu
 - Steny (čierne), chodby (biele)
 - Tezeus (modrý), Minotaurus(červený)

- Kreslenie obrázku (BMP) Mapa labyrintu
 - Steny (čierne), chodby (biele)
 - Tezeus (modrý), Minotaurus(červený)
 - Súvislé oblasti medzi význačnými bodmi (rozličné farby)

Mapa labyrintu s určenými význačnými bodmi

- Tezeus musí:
 nájsť susedné
 význačné body
- Napr.:
 - $T \rightarrow A$
 - $T \rightarrow B$
 - $T \rightarrow Q$
 - A → C

• ...

```
#T###########
#.#...R....#
# . # # # . # . # # # . #
#...Q.#...#.#
# . #####C###F#
#.A....#
#B#####E#K#L#
# . . . . . . # . # . #
###D#H### . # . #
#...#..J.P.#
#G###X##### . #
# . . . . . . N . #
#############
```

Projekt 2: Minotaurus

- Tezeus sa chce vrátiť naspäť:
 - Na lístoček si píše význačné body, ktorými už prešiel
 - Lístoček pojme obmedzený počet položiek (najviac K)
 - Do ktorých oblastí labyrintu sa môže Tezeus dostať, keď sa mu na lístoček zmestí najviac K význačných bodov?

Minotaurus:

- Minotaurus sa chce schovať niekde ďalej v labyrinte
- Kreslenie obrázku do ktorých oblastí sa Tezeus môže dostať v závislosti od hodnoty K

Nabudúce...

dátum	prednáška	8:00	9:00	cvičenie	obsah
20.3.	6		Čítanie kódu, Hľadanie chýb v kóde	6	Projekt 1: odovzdanie
27.3.	7	Test 3	Riešenie testu 3, Spájané zoznamy	7	
3.4.	8		Tezeus, Bitové operácie	8	Projekt 2 Tezeus a
10.4.	9	Test 4	Riešenie testu 4, Rekurzia, Minotaurus	9	Minotaurus
17.4.	Veľká noc			X	
24.4.	10		Ďalšie prvky jazyka C	10	Projekt 2:
1.5.	Sviatok			11	odovzdanie, konzultovanie
8.5.	Sviatok			12	
9.5.	11		Opakovanie	X	
15.5.	12		Predtermín?	X	